

kannabis haitallisempi vai haitattomampi kuin alkoholi ja voisiko sitä siitä syystä ajatella laillistaa. Sen sijaan lukija saattaa päätyä päinvastaiseen kysymykseen: eikö juuri kaikkein vaarallisimmat ja nopeimmin riippuvuutta aiheuttavat huumeet olekin suurin tulojen ja vallan lähde rikollisille? Eikö juuri ne pitäisi saattaa valtioiden kontrolliin?

Näin ajattelee High Societyn päähenkilö, nuori suoraselkäinen työväenpuolueen poliitikko. Juuri kun Iso-Britannia on saavuttamassa radikaalilta näyttävää ratkaisua kannabiksen ei-rangaistavuudesta, mies esittää julkisuudessa, että kaikki huumeet pitäisi laillistaa. Niille, joille Ben Elton ei ole tuttu kirjailija, on syytä kertoa, että kyseessä ei ole vakavasävyinen romaani. Se ei muistuta asiategstiä sen enempää kuin sydäntä riipaisevaa sosiaalidraamaa. Ben Elton on toiselta ammatiltaan koomikko; hänen kirjansa ovat yhteiskun-

nallisuutensa ja tekstin älykkyyden lisäksi, tai juuri niistä johdun, takuuvarmaa viihdettä. Tarina ja kieli ovat täsmällisesti ajan tasalla ja Elton kuvaa aikaamme herkullisesti eri yhteiskunnan tasoilla ja sektoreilla.

Päähenkilöitä on kaksi. Ensimmäinen on poliitikko, jonka uran ja siihen asti tasaisesti sujuneen perhe-elämän hänen esittämänsä lakialoite lähettää villille reitille julkisuusflipperiin. Toinen on nuori poptähti, josta tulee mieleen poikabändi Take Thatista soolokomeetaksi nousut Robbie Williams. Hän on rikas, kuuluisa ja hieman tyhmä, jollaisten suihkuseurapiirielmästä on aina hauska lukea. Kirjan teemaan tähden kytkevät paitsi, kuten arvata saattaa, takahuoneiden ja limusiinien alkoholi-kokaiini-dieetti myös muuttamat kohtalokkaat juonenkäänteet, jollaisia hyvässä fiktiossa useimmiten on.

Nykyisen huumeepolitiikan

lain tuolle puolelle luovuttama taloudellinen ja sosiaalinen valta on kirjan iso teema. Mutta juonen edetessä kyse on yhä enenevästi median absurdeihin lopputulemiin johtavasta poliittisesta vallasta, jollaista on Suomessakin saatu viime eduskuntavaaleista lähtien huumeekysymykseen liittyen maistella. Se, mitä Ben Elton kuvaa, on niin tyyppillistä, että raivostuttaa ja naurattaa samaan aikaan. Romanin poliitikon lakialoite saattaa tulla alleen, paljolti loistavan mediaesiintymisen ja taktikoinnin ansiosta, ja näyttää siltä, että Britannia aikoo laillistaa kaikki huumeet. Laskelmat valtavista verokertymistä ja suunnitelmien käytöstä on jo tehty. Mutta ihan viimeiseksi media nostaa esiin kaikkein perimmäisimmän kysymyksen. Lopulta vain se määrää huumeepolitiikan kohtalon. Oliko poliitikolla ja tämän assistentilla suhde?

Maailmanpolitiikassa tarvitaan globaalia etiikkaa

TUULA-MARIA AHONEN

Keskinäisen riippuvuutemme takia tarvitsemme globaalia etiikkaa, toteaa professori Juha Sihvola tuoreessa kirjassaan. Maailmankansalaisuus ei ole pelkästään matkustelun ja kulttuurintuntemuksen tuottamaa kykyä tulla toimeen missä tahansa. Se on myös ihmisyyden kunnioittamista ja sitoutumista pitämään jokaista toista ihmistä alkuperäs-

tä ja asemasta riippumatta tasaveroisena kumppanina.

Sihvolan mielestä maailmankansalaisuus on sitoutumista sellaisen maailmanjärjestyksen rakentamiseen, jossa valtiollisista ja kulttuurisista rajoista riippumatta on todellinen mahdollisuus ihmisyyden kaikkien ulottuvuuksien täysipainoiseen toteuttamiseen.

Juha Sihvola
Maailmankansalaisen
etiikka
Otava, 2004

Humaanit arvot ovat Sihvolalle viime kädessä kaikkein kovimpia arvoja. Ilman niitä ei markkinoiden dynamiikka kauas

kanna. Humaanisuuuteen ei riitä, että esimerkiksi vastustaa Yhdysvaltain ylivalta-yrkimyksiä. Yhdysvaltain politiikan kriitikoilla ei ole useinkaan ollut vaihtoehtoja ohjelmaa terrorismin ja muiden ihmisoikeusrikkosten torjumiseksi. Sellaisen kehittämisen ja muihinkin globaaleihin ongelmiin vastaaminen ovat tärkeä haaste oikeudenmukaista maailmaa rakentaville maailmankansalaisille.

Maailmankansalaisuutta tukevia instituutioita ei ole vielä olemassa. Silti Sihvolan mukaan on olennaista omaksua maailmankansalaisen eettinen näkökulma. Sivistynyt kulttuurien välinen dialogi ei kuitenkaan yksin riitä globaalin oikeudenmukaisuuden toteuttamiseksi. Lisäksi tarvitaan aktiivista auttamista.

Maailman eri osien epätasa-arvo on kärjistynyt globalisaation uusimman aallon myötä, ja ennen kaikkea köyhyysongelmat johtuvat osittain maailmantaloudesta. On moraalitonta vaatia, että köyhien maiden pitäisi yksin ratkaista omat ongelmansa, Sihvola toteaa.

Globaalin hallinnan järjestelmä ei edellytä maailmanvaltiota. Se voidaan Sihvolan mukaan toteuttaa hajautetun kansainvälisen yhteistyön kautta ja kunnioittaa samalla laajaa paikallista autonomiaa. Jos tavoitteena on globaali oikeudenmukaisuus, valtiollista suvereniteettia ja paikallista autonomiaa ei kuitenkaan voida pitää kaikissa oloissa koskemattomina. Törkeät ihmisarvon loukkaukset eivät Sihvolasta ole valtioiden sisäisiä asioita.

Sihvola tukeutuu maailmankansalaisen etiikan rakentamisessaan filosofian historiaan. Jo Sokrateelta on peräisin maailmankansalaiselle tärkeä itsekritiinen elämänmuoto. Itsekriittisyys edellyttää ihmiseltä valmiutta tutkia mielipiteidensä ja vakaumustensa perusteita ja korjata näkemyksiään, jos ne osoittautuvat huonosti perustelluiksi tai ristiriitaisiksi.

Julkinen keskustelu rakentaa Sihvolan mukaan edellytyksiä maailmankansalaisuudelle. Kulttuuri ja moraali eivät ole ylleysyhyödykkeitä, vaan yhteiskunnan olemassaolon välttämätön edellytys. Yhteiskunta, joka kieltää tukensa humanisteilta, tekee henkisen itsemurhan, Sihvola ajattelee.

Kilpailu ideologiana

SEPPO HELMINEN

Yhteiskunnallisen keskustelun moniottelija, historioitsija Jukka Relander on koostanut ja kirjoittanut uudelleen aiemmin julkaistuista teksteistään esseekokoelman. Hän on pyrkinyt aikaansaamaan jonkinlaisen ”kertomuksen”, vaikka liikkuukin varsin kirjaviiden ilmiöiden parissa. Vaikka ideologioiden sanotaan kuolleen, Relander osoittaa, että tietynsuuntaiset ideologiset rakennelmat ohjaavat käyttäytymistämme, vaikka emme sitä aina huomaakaan.

Yritän seurata Relanderin punomaa punaista lankaa. Tosin langanpätkiä on muitakin. Re-

lander seuraa alkuesseessään Spenglerin ajatuspolkuja. Hänen vedoten Relander toteaa, että historia on muuttunut merkityksettömäksi. Tarpeisiinsa sopeutuva, joustoihin kehottava ja jatkuvaan muutokseen kutsuva talous irrottaa ihmisiä vanhoista kiinnikkeistään, omasta taustastaan ja kokemishistoriastaan, joita erilaiset sisäiset muutoksen strategiat opettavat muokkamaan toisille otollisiksi. Identiteetit ovat liikkeessä, niitä neuvotellaan uusiksi yhä uusissa päätettyissä suhteissa.

Ennen herra sai herruutensa rengiltä, sillä herruus määräytyy

Jukka Relander
Ankkalinnasta ja lajien synty
Teos, 2004

suhteessa siihen, mihin se kohdistuu. Modernin työökulttuurin keskeinen vitsaus on se, ettei työyhteisöön – ja sitä kautta yhteiskuntaan – kiinnitytä enää työntekijän roolin kautta vaan persoonana. Työ ei ole vain homma, jossa käydään, vaan siitä on tullut persoonallisuuden osa-alue. Uusi työ ei organisoidu vanhan osapuolijaon työntekijä–työnantaja mukaisesti eri lei-